సాయంకాలమైంది

– గొల్లపూడి మారుతీరావు

"సాయంకాలమైంది" నవల మొదటి నుంచీ మంచి పుణ్యం చేసుకుంది. ఆంధ్రప్రభలో సీరియల్‌గా వస్తున్నప్పటి నుంచీ వందల్లో అభిమానుల్ని, చాలామంది భక్తుల్నీ పోగుచేసుకుంది. ఈ పదేళ్ళలో ఓ వందమందైనా ఈ నవల గురించి ప్రస్తావించినప్పుడు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి "వేయిపడగల" ప్రసక్తి, పోలిక తెస్తూ వచ్చారు. అందరికీ చెప్పే అవకాశంలేదు కనుక - యిక్కడ చేతులు కట్టుకు చెప్పే నిజం ఒకటుంది. నేను "వేయిపడగలు" అప్పటికీ, యిప్పటికీ చదవలేదు. అయితే అంతటి మహారచయిత రచనను నా నవల గుర్తు చేయగలిగినందుకే నాకు ఎంతో ఆనందం. కాస్తపాటి గర్వం.

శ్రీ వైష్ణవ సత్సంప్రదాయ వైభవాన్ని సవివరంగా నాకు తెలియచెప్పిన పూజ్యులు శ్రీశ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యుల వారికీ, శ్రీ సాతులూరి గోపాలకృష్ణమాచార్యుల వారికీ నా ధన్యవాదాలు. ఆంధ్రప్రభలో ఈ నవల రాయడానికి కారకులు మిత్రులు, అప్పటి వారపత్రిక సంపాదకులు వల్లూరి రాఘవరావుగారు. మొదటి అధ్యాయం స్వయంగా చదివి ఆయన చేతిలో పెట్టినప్పుడు పులకించి పాదాభివందనం చేసి అందుకున్నారు. వారి సంస్కారమది.

సరే! మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహారావుగారి దగ్గర్నుంచి ఎందరో సాహితీపరులు, పాఠకులు ఈ నవలకు అభిమానులయ్యారు. చాలా మంది భక్తులయ్యారు. చదివి భోరున కన్నీరు కార్చి నాతో గంటలకొద్దీ మాట్లాడిన మహిళలున్నారు. 200ఆలో ఈ నవల ప్రచురితమయింది. సరిగ్గా ఏడు సంవత్సరాల తర్వాత గుంటూరు నుంచి రవికృష్ణ అనే ఓ తెలుగు పండితులు నవల చదివి, ఆనందించి - సవివరంగా ఇందులో కనిపించిన లొసుగుల్ని ఎత్తిచూపుతూ ఎనిమిది పేజీల ఉత్తరం రాశారు. "నా అజ్ఞానం కొద్దీ నెరుసులు అనుకుంటున్నానేమో నేను పానకంలో పుడకలు అనుకుంటున్న వాటిని బాల్య చాపల్యం కొద్దీ మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను" అని సవినయంగా రాశారు. ఈ ఒక్క ఉత్తరాన్నే యిలా ముందుమాటలో ఉటంకించదలిచాను.

వాటిలో అన్నీ లేదా చాలా అంశాలు సహేతుకంగా, సబబుగా వున్నాయి. రెండో ప్రచురణ సందర్భంలో ఆయనకి ఫోన్ చేసి, ఆ సవరణలను మరొక్కసారి తెలియజేయమన్నాను. తెలియజేశారు. వారికి కృతజ్ఞతలు. '

కొన్ని రచనలకు పుట్టిన వేళా విశేషముంటుందేమో. బెర్నార్డ్ షా తన రచనలన్నింటిలో "సెంట్ జోన్"ని ఎక్కడో ఎంపిక చేసి చూపిన గుర్తు. కాలచక్రం ఒరిపిడిలో ముందు తరాలకు నా రచనల్లో ఈ "సాయంకాలమైంది" నవల, "కళ్ళు" నాటిక, "రాగరాగిణి" నాటకం, "జుజుమురా" కథ, "కళ్యాణి" రేడియో నాటిక - యిలా నిలవగలిగితే అది నాకు దక్కిన అదృష్టమేననుకుంటాను.

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

విప్లవం అంటే - గతంలో ఆయుధాలతో అడవుల్లో తిరిగేవారు చేసే పని - అని ఒక అభిప్రాయం ఉండేది నాకు. మీరు మీ మీ ఆయుధాలతో సమాజాన్ని కొత్తగానయినా చక్కటి బాటలో నడిపిస్తున్నారు. అందుకు గురువుగారైన మీకు - మీ అనుమతి లేకుండానే - మీ శిష్యుడిగా ప్రకటించుకుంటున్నాను.

జె. శ్రీనివాసరెడ్డి అనే మొద్దు శీను, ఖైదీ నంబరు 405, మహానది బ్లాక్, చర్లపల్లి

(గత సంచిక తరువాయి)

16

మంచి ముహూర్తం చూసుకుని, చక్కగా పంచె, ఉత్తరీయం వేసుకుని, భార్యకి కష్టపడి పట్టుచీర కట్టించి, వెంకటాచెలం వెంటరాగా, సుభద్రాచార్యులవారిని కలుసుకోవడానికి వచ్చాడు రాఘువాచారి.

ఇందులో మోసంలేదు. వంచన లేదు. అక్కరలేని లౌక్యం ఉంది. సుభద్రాచార్యులు, వరదమ్మ మొదట ఆశ్చర్యపడ్డారు. రాఘువాచారి అంత పెద్దవాడు తమ మామూలు ఇంటికి వచ్చి పిల్లనిస్తానని అడగడం చాలా ఆనందంగా భావించారు. కాగా, రాఘువాచారిగారి నుదుటిన ఉన్న తిరుచూర్ణం సుభద్రాచార్యులవారిని ఎక్కువ ఆకర్షించింది. ఆ బొట్టు ఆయన పొద్దుటే పెట్టాడని, కేవలం ఈ సమావేశానికే పరిమితమని ఆయనకి తెలీదు. వరదమ్మనీ, రుక్మిణమ్మనీ ఆకర్షించిన విషయం ఫోటోలో అందంగా ఆండాళ్‌లాగా ఉన్న పద్మావతి. ఆ అమ్మాయి ముఖమే ఫోటోలో చాటంత కనిపిస్తోంది. ఆమె ముఖంలోనే ఆండాళ్ కాని, శరీరమంతా 'పాడ్' అని కిందనున్న పాంటు, షర్టు చూడలేదు కనుక వారు ఊహించలేకపోయారు. పోతే, వెంకటాచెలం మధ్యవర్తిత్వం మిగతా పని పూర్తి చేసింది. ఇవాళ తిరుమల అమెరికాలో ఉన్నాడంటే దానికి కారణం వెంకటాచెలం. అందుకు పడాల్సిన శ్రమ, కృషి అంతా ఆయనదే. తిరుమల శ్రేయస్సుని కోరే వ్యక్తి వెంకటాచలం. అతనికి జీవిత భాగస్వామినిని ఎంచి తీసుకువస్తే కాదనేదేముంది? కట్నాలు, కానుకల ఊసు రాఘువాచారి అడగనూ లేదు. చెప్పాలని సుభద్రాచార్యులవారికి తెలియనూ తెలీదు.

"మరి అబ్బాయితో మాట చెప్పి, పిల్లని చూపించి" అని నసిగింది వరదమ్మ. వెంకటాచెలం నవ్వాడు. "అవన్నీ పాతరోజులమ్మా. ఆరు నెలలుగా అమెరికాలో ఇద్దరూ ఒకరినొకరు చూసుకుంటున్నారు. ఇంతవరకూ ఇద్దరూ వేర్వేరు ఇళ్ళల్లో ఉన్నారు. మనం ఆ మూడు ముళ్ళూ వేయిస్తే ఒకే ఇంటికి మారిపోతారు" టూకీగా కథని క్రోడీకరించాడు వెంకటాచెలం.

అతను పొరపాటుపడ్డాడు. డిట్రాయిట్‌లో కాబోయే వధూవరులిద్దరూ దాదాపు ఒక ఇంటికే మారిపోయారు. ఎంతో కొంత తండ్రి మనస్సులో తిరుమల అల్లుడు కావాలనే కోరిక ఉన్నదన్న ఆలోచనని పసిగట్టింది పాడ్ సంప్రదాయాన్ని తెంచుకునే సాహసం ఇంకా చెయ్యలేని తిరుమల కాస్త ఆలోచనల్ని సడలించి, వయస్సు సహాయంతో జీవితంలో రూల్సుని సడలించాడు.

ప్రహ్లాద కళ్యాణ మంటపంలో అతి ఘనంగా పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చేశాడు రాఘువాచారి. ఆ రోజుల్లో ఆ వివాహం అతి వైభవంగా, ఇటు సంప్రదాయం, అటు అధునాతన పోకడలు దెబ్బతినకుండా జరిగిన వివాహం. పెళ్ళికొడుకు, పెళ్ళికూతురూ అమెరికానుంచి ఒకే విమానంలో, ఒకే కారులో, ఒకే టాక్సీలో, ఒకే ఇంటికి వచ్చారు. ఇంకా నూతన వధువు గృహప్రవేశానికి నాలుగయిదు రోజులు వ్యవధి ఉంది కనక గుమ్మంలోంచే వరదమ్మకీ, రుక్మిణమ్మకీ 'బై' చెప్పి, తిరుమలని ఇంటి దగ్గర దింపి, తన ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది 'పాడ్' పాంటూ, షర్టూ, గాగుల్స్‌తో ఉన్న అమ్మాయే తమకి కాబోయే కోడలని ఇద్దరూ పోల్చుకోలేకపోయారు. చెప్పాలని తిరుమల ప్రయత్నించనూ లేదు.

పెళ్ళిలో మగపెళ్ళివారి తరపున ఊపిరి తిరగకుండా పనిచేసిన వాళ్ళిద్దరు - నవనీతం, కూర్మయ్య. ఊపిరి సలపని పనులన్నీ వెనకుండి సవరించిన వాళ్ళిద్దరు - వెంకటాచెలం, సంజీవి. ఊపిరి బిగపట్టి ఆనందంతో ఉబ్బితబ్బిబ్బయిన వాళ్ళిద్దరు - వరదమ్మ, రుక్మిణమ్మ. బుల్లిరాజుగారు మలేరియాతో ఖాయిలాపడి ముహూర్తం వేళకి బుచ్చియ్యమ్మని తీసుకుని టాక్సీలో వచ్చారు. అందరినీ మించి ఈ పెళ్ళి జరిపిస్తున్న సుభద్రాచర్యుల మనస్సులో ఏం జరుగుతోంది? తన కొడుకు ఈసారి తనకి ఇంకా దూరమవుతున్నట్టనిపించింది. ఉద్యోగానికి వెళ్ళినప్పటి కంటే తిరిగి వచ్చిన తిరుమలలో నాగరికత విభిన్నంగా, కొట్టొచ్చినట్టు కనిపించింది. గోష్టినీ నదికి తెల్లవారు

ఝామునే తనతో నడచివచ్చిన వటువుని గుర్తుపట్టడానికి ప్రయత్నించారు ఆచార్యులుగారు. కానీ ఎక్కడా వెదకడానికి ప్రయత్నించినా తిరుమలలో కనిపించలేదు.

ఈ వివాహ మహోత్సవమంతా ఆచార్యులుగారి మనస్సులో ఏదో మూల 'దిగులు'ని మిగిల్చింది. అలాగని ఖిన్నవదనంతో కూర్చోలేదు. వియ్యంకుడికి, వియ్యపురాలికి ఖరీదయిన పట్టుబట్టలు పెట్టి, రామేశ్వరం నుంచి రుద్రాక్షలు తెప్పించి, బంగారు పువ్వుతో హారం చేయించి ఆయన చేతుల్లో పెట్టి పాదాభివందనం చేశాడు రాఘవాచారి. లావణ్య చెయ్యాలనుకుంది కానీ శరీరం సహకరించలేదు.

గుమ్మంలో అడుగుపెట్టిన నూతన వధువుని చూసి పొంగిపోయింది రుక్మిణమ్మ. సిరియ తిరుమడల్, తిరువాయ్ మొళి, ధనుర్మాసాల్లో 'ఇయల్ సాత్తు' నైవేద్యం - ఈ సంప్రదాయాన్ని దాటి ప్రపంచం ఎంత దూరం ప్రయాణం చేసింది. తన మనవడు ఎంత మారిపోయాడు. పలకరించే వాళ్ళందరితో అలవోకగా తనకర్థంకాని ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుతున్న, ఆడపిల్లలాగా నాజూకుగా ఉన్న తిరుమలని చూస్తూ ఆనంద పారవశ్యంలో అలాగే గోడని ఆనుకుని కూర్చుని కళ్ళు మూసుకుంది రుక్మిణమ్మ. అందరి భోజనాలు ముగిశాక అత్తగారికి భోజనానికి పిలవాలని ఆమె కోసం వెదికింది వరదమ్మ. అప్పుడు గోడకి ఆనుకుని నిద్రపోతున్న రుక్మిణమ్మని చూసింది. ఎంత కదిపినా లేవలేదు రుక్మిణమ్మ. భయంతో సుభద్రాచార్యులవారిని పిలుచుకొచ్చింది. మరో గంటకి రుక్మిణమ్మని అమెరికన్ ఆసుపత్రికి చేర్చారు.

అప్పుడే పసుపు బట్టలు తీసి, పాంటు తొడిగాడు పెళ్ళికొడుకు. నాయనమ్మ పక్కనే కదలక కూర్చున్నాడు. ఆమె వొడిలో తనకెన్నో మధురస్మృతులున్నాయి. గుడ్డిదీపం వెలుగులో కుంతీమాధవస్వామి ఆలయం పక్క గదిలో ఇంగ్లీషు అక్షరాలు రాసే మనవడిని తదేకంగా చూస్తూ కూర్చునేది రుక్మిణమ్మ. లక్ష్యాన్ని సాధించాలనే పట్టుదలతో కుర్రాడు నిద్రపోయేవాడు కాదు. మనవడి మీద వాత్సల్యంతో ఆమె నిద్రపోయేదికాదు. ఆ యింట్లో ఎవరికీ కాఫీ అలవాటు లేదు. కానీ మనవడికోసం కాస్త పొడి తెప్పించి ఓ రాత్రప్పుడు కాఫీ కలిపి ఇచ్చేది రుక్మిణమ్మ. అది నాయనమ్మా మనవడి మధ్య రహస్యం. కుర్రాడు బాగా చదువుకుని, కాస్త ముందుకుపోయి, పెద్ద పెద్ద విషయాలు తెలుసుకున్నప్పుడు ప్రత్యేకంగా అడిగి తనకర్థం కానివన్నీ చెప్పించుకుని వినేది. ఆవిడకి ఆ క్షణాల్లో ఒకటే అర్థమయ్యేది. అటు ఏడు తరాలు, ఇటు ఏడు తరాల్లో ఎవరూ ఊహించలేని చదువు తన మనవడు సాధిస్తున్నాడని. మార్పు కొందరిని భయపెడుతుంది. కొందరిని జోకొడుతుంది. కొందరిని ఆనందింపచేస్తుంది. సుభద్రాచార్యులు భయపడ్డారు. వరదమ్మ నిర్లిప్తంగా అర్థం చేసుకుంది. రుక్మిణమ్మ అమాయకంగా ఆనందపడింది.

తన పరిణామంలో రహస్యంగా పాలు పంచుకున్న నేస్తురాలు కళ్ళుమూసుకుని ఆసుపత్రి మంచం మీద పడుకుని ఉంది. రీనల్ ఫెయిల్యూర్ అన్నారు డాక్టర్లు. అప్పటికే హెపాటిక్ కోమాలోకి జారిపోయింది శరీరం. మరో నాలుగురోజులు ప్రాణాల్ని ఆ పల్చటి ఎముకలగూడులో నిలపగలిగారు డాక్టర్లు. ఆ తర్వాత వాళ్ళ చేతుల్లో ఏమీ మిగలలేదు. మనవడి వివాహాన్ని కళ్ళారా చూసి, మనవడి వైభవానికి మనసారా గర్వపడి, శ్రీకృష్ణుడి విశ్వరూపాన్ని చూసిన కళ్ళతో ఇంకేమీ చూడనని కళ్ళు మూసుకున్న ధృతరాష్ట్రుడిలాగా ఓ పవిత్రమైన క్షణంలో కళ్ళు మూసుకుని ఇక కళ్ళు తెరవలేదు రుక్మిణమ్మ.

చాలా ఇబ్బంది పడుతూనే అంత్య క్రియలన్నీ జరిపారు సుభద్రాచార్యులు. కాలు ఇంకా పూర్తిగా స్వాధీనం కాలేదు. అయినా ఏ కొరతా రాకుండా జరిపించారు.

అత్యంత ఆనందప్రదంగా జరిగిన వివాహంలో రుక్మిణమ్మ కన్నుమూయడం ఒకింత అపశ్రుతి. సుభద్రాచార్యులు క్రమంగా తన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచం ఖాళీ అయిపోతున్నట్టు భావించారు. ముందు తరం తన జీవిత భాగస్వామినిని వెదుక్కుని దూరమయింది. వెనకతరం శాశ్వతంగా సెలవు తీసుకుంది. వంశపారంపర్యంగా వస్తున్న ధార్మిక జీవనాన్ని వదులుకుని ఇక్కడ ఏం చేస్తున్నట్టు? ఏం చెయ్యాలో, ఎక్కడికి పోవాలో తెలీని అవ్యవస్థలో నిలిచిపోయింది ఆయన జీవితం.

కూర్మయ్య ఆ పెళ్ళిలోనే పన్నెండేళ్ళ ఆండాళ్ళుకి కాలిన్స్ డిక్షనరీ కొనిచ్చాడు. "మాటలో పొరపాటుని చెప్పినవాళ్ళేకాక, విన్నవాళ్ళూ సులువుగా మరిచిపోవచ్చు. వ్రాతలో పొరపాటుకి ఎల్లకాలం సాక్ష్యం ఉంటుంది. విజ్ఞానానికి వాచ్ డాగ్ డిక్షనరీ" అంటూ ఇచ్చాడు. ఇస్తున్నప్పుడు అతని వేళ్ళ నల్లదనం పుస్తకానికి అంటుకున్నట్టనిపించింది. అందరిలో తనకెందుకు బహుమతినిచ్చాడో అర్థంకాలేదు ఆండాళ్ళకి. డిక్షనరీ తీసుకుని ఆ హడావిడిలో నాన్నగారి సందుగ పెట్టెలో పడేసి మరిచిపోయింది.

పద్మనాభం వచ్చిన కొడుకుని చూసి సానయ్య పొంగిపోయాడు. "ఏరా నంజికొడుకా నువ్వింత సదువు సదివాక కూడా నేను మట్టిపిసుక్కోవాలా?" అన్నాడు ఆప్యాయంగా. నులకమంచం మీద కూర్చుని మట్టిలో సగం కాళ్ళు దిగబడిపోయిన తల్లినీ, తండ్రినీ చూస్తూ చెప్పాడు కూర్మయ్య "మట్టి పిసుక్కోవడం నేరమూ కాదు, హేయమూ కాదు" (ఆ మాట వాళ్ళిద్దరికీ అర్థంకాలేదు.)

"అంటే?"

"సిగ్గుపడే పనికాదు. చదువు వృత్తిని బాగా చేసుకోమంటుంది కానీ, మానుకోమని చెప్పదు."

"అయితే సచ్చేదాకా నన్ను మట్టి పిసుక్కోమంటావా నీ..."

మాట పూర్తికాకుండా ఆపింది భర్తని. "ఒరే నాన్నకి ఓ తెల్లటి సొక్కా కొనివ్వవూ" అనడిగింది.

ఆ సాయంకాలమే భీమ్లీ వెళ్ళి ఓ ముతకపంచె, ఓ గ్లాస్కో చొక్కా కుట్టించి తెచ్చాడు కూర్మయ్య. పద్మనాభంలో మూడురోజులున్నాడు. ఆ మూడు రోజులూ విడవకుండా తొడిగి, చొక్కానిండా బీడీలు దోపి, మట్టిమరకలు చేసి, కూర్మయ్య పట్నం వెళ్ళేసమయానికి చొక్కాని చింపేశాడు సానయ్య. కూర్మయ్య నవ్వుకున్నాడు.

కొడుకుల అవతారాన్ని పోలీసు స్టేషన్‌కి వెళ్ళి పలకరించాడు కూర్మయ్య. గాబర్డీన్ పాంటు, షర్టులో ఉన్న కూర్మయ్యని చూసి, "అమ్మ నా కొడకా! ఎంతటి వాడివయిపోయినావురా!" అని భుజం తట్టి పలకరించి, టీ తెప్పించాడు. తన మొదటి గురువుకి రాజమండ్రి కోటగుమ్మం చుట్టల్ని రెండు కట్టలు బహూకరించాడు. ఆప్యాయంగా కబుర్లు చెప్పాడు అవతారం.

"మా బెమ్మిగాళ్ళకి సదువు తప్ప మరోటి అబ్బదు. ఇంకా తెలివయినవోడయితే ఎదవ అలవాట్లు, తప్పుడు లక్షణాలు అబ్బుతాయి. నీలాంటోళ్ళకి కష్టపడినా సదువు అబ్బదు. నీకు కుదిరింది. దాన్ని వదిలిపెట్టకు. నీలాంటోళ్ళకి దాన్ని భద్రంగా ఉంచుకోవడం ఎలాగో తెలుసు. జేబులు కొట్టే నా కొడుక్కి నూర్రూపాయల కాగితం దొరికినట్టు. నువ్వు సాలా గొప్పోడివయిపోయాక నన్ను మెడ్రాస్ తీసుకెళ్ళి బుడ్డ ఆపరేషన్ సేయించరా బాబూ, నీ పుణ్యం వుంటాది" అన్నాడు.

కూర్మయ్య నవ్వుకున్నాడు. "నేను గొప్పోడిని కావడానికి చాలా సంవత్సరాలు పడుతుంది. అంతవరకూ దాన్ని పోషించకండి. మా ఫ్రెండు నాన్న హైదరాబాదులో డాక్టరు. ఆయన్ని కనుక్కుని ఏం చెయ్యాలో రాస్తాను" అన్నాడు.

కూర్మయ్య రెండు చేతులూ పట్టుకుని ఏడ్చినంత పనిచేశాడు కొడుకుల అవతారం. "నా సర్వీసులో నీకు సదువు చెప్పడం నేను చేసిన గొప్ప పనిరా" అన్నాడు శిష్యుడితో.

విచిత్రంగా కూర్మయ్య జీవితంలో ఈ సంభాషణ అతని లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించింది. మరో ఏడేళ్ళ తర్వాత కూర్మయ్య సర్జన్ కావడానికి, మరో తొమ్మిదేళ్ళ తర్వాత గొప్ప సర్జన్ కావడానికి కొడుకుల అవతారం ఊహించని స్ఫూర్తినిచ్చాడు. కానీ ఆ క్షణంలో కూర్మయ్య నవ్వుకున్నాడు. అవతారం బేలతనానికి జాలిపడ్డాడు. కానీ మరో రెండేళ్ళ తర్వాత ఈ క్షణం ఎంత బలమయిన ముద్రవేసిందో గుర్తుకొచ్చింది. అది ముందు కథ.

సుభద్రాచార్యులవారి వానప్రస్థం గంభీరంగానే ప్రారంభమయింది.

ఆయన ఊళ్ళోనే ఉన్నారని తెలిసిన ఓ భక్తుడు గరుడా బంగార్రాజుగారు. జగన్నాథస్వామి దేవాలయానికి వంశపారంపర్యంగా ధర్మకర్త. వదాన్యులు. వైశ్యులు. బట్టల వ్యాపారం. కోపం వస్తే అగ్నిహోత్రుడయిపోతాడు. కానీ ఎప్పుడూ కోపంరాదు. ఎందుకు కోపం రావాలో తెలిసిన వ్యాపారి కనుక. ఆయన ఆచార్యులవారి దగ్గరకి వచ్చి జగన్నాథస్వామి వారి ఆలయంలో ప్రతిరోజూ పురాణ కాలక్షేపం జరపమని ఆహ్వానించాడు. అదొక్కటే సుభద్రాచార్యులవారికి చేతనయిన పని. కాగా సాయంకాలమయ్యాక తీరికగా గుడిలో కూర్చునే తన వయస్సువారితో సత్సాంగత్యం అభిలషణీయమే. అంగీకరించాడు.

ఈ విధంగా ఒక వ్యాపకం ఆచార్యులవారికి ప్రారంభమయింది. ఆటవిడుపుగా ప్రారంభమయిన వ్యాసంగంలో 'రుచి' క్రమంగా చెప్పే ఆయనకీ, వినే ప్రేక్షకులకీ వంటబట్టింది. రోజంతా సాయంకాలం గడిచే రెండుగంటల పురాణ కాలక్షేపానికి మనసా వాచా సిద్ధపడేవారు ఆచార్యులవారు. వంట ముగించుకుని ఆయనతో తనూ ఆలయానికి వెళ్ళి కూర్చునేది వరదమ్మ. అవకాశం వున్నప్పుడు ఆ ప్రేక్షకులలో వెంకటాచెలం రాఘవాచారీ ఉండేవారు. విదేశీ సంప్రదాయాన్ని పుణికి పుచ్చుకుని పుట్టిన తన కూతురుకి, ఇంత ధార్మిక సంపదని వారసత్వంగా పుచ్చుకున్న తిరుమలని భర్తని చేయగలిగినందుకు చాలా గర్వపడేవాడు రాఘవాచారి. ఆ రోజుల్లోనే అల్లుడి కాళ్ళు కడిగి కన్యాదానం చేసిన రాఘవాచారి సుభద్రాచార్యులవారికి పాదాభివందనం చెయ్యడమూ అలవాటు చేసుకున్నాడు.

సంప్రదాయంలో ఓ గంభీరమయిన వాస్తవం ఉన్నది. దాన్ని అవలంబించడం సరే, దాన్ని అనుకరించినా కొంతవరకయినా సమాజంలో గౌరవం దక్కుతుంది. అనుసరించి సుభద్రాచార్యులు ఆ గౌరవాన్ని దక్కించుకుంటే, అనుకరించి రాఘవాచార్యులు అల్లుడిని దక్కించుకున్నాడు. అయితే యిద్దరిలోనూ 'సంకల్పం'లో దుర్మార్గం లేకపోవడం గమనార్హం. సంకల్పంలో స్వార్థం ఉన్న దొంగ సాధువులను గౌరవించి ఈ సమాజం ఎంతో కొంత అవమానం పాలవుతోంది. అయితే ఆ నష్టం స్వార్థానిదే కానీ, సమాజానిది కాదు.

చైత్రశుద్ధ పంచమినాడు సుభద్రాచార్యులు లేచి ఆరాధన ముగించుకుని కైంకర్యానికి ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నారు. దద్దోజనంతోపాటు, ఘుమఘుమలాడే చక్రపొంగలిని స్వామి ముందుంచింది వరదమ్మ. ఆమె ముఖం ఆనందంతో వెలిగిపోతోంది. ఆచార్యులవారు ఆశ్చర్యపోయారు.

"ఏమిటివాళ స్వామికి విశేషం?" అన్నారు.

"స్వామికి కాదు, మనకి" అంది వరదమ్మ గుమ్మాన్ని ఆనుకుని భక్తిగా కూర్చుని "తిరువారాధన కానివ్వండి" అంటూ.

ఇంకా అర్థం కాలేదు. ఆమె పెదాలు పెరియాళ్వార్ తిరుమొళిలో మొదటి రెండుదశకాల్నీ వల్లిస్తున్నాయి.

"వరదా! ఏమయింది?" అన్నారు ఆచార్యులవారు ఆప్యాయంగా.

"రాత్రినుంచి ఈ రోజుకి ఎదురు చూస్తున్నాను. ఇవాళ తిరుమల పుట్టినరోజు. సూర్యుడు ఉదయించడానికి అరగంట ముందే పుట్టాడు. ప్రతీ సంవత్సరం మీతో గోస్తనీ నదికి నడిచివచ్చే ముందు నా చెవిలో గుర్తుచేసేవాడు చక్రపొంగలి గురించి. తిరువారాధన అయ్యాక నా దగ్గర కూర్చుని గోరుముద్దలు పెట్టించుకుతినేవాడు. శిఖని తీసేవరకూ ఇంగ్లీషు పరీక్షలు రాసినా నేనే తినిపించాను. తీరా క్రాఫింగు పెట్టుకున్నాక" ఆగిపోయింది.

తుళ్ళిపడ్డారు సుభద్రాచార్యులవారు. అప్పుడే సంవత్సరాలు దొర్లిపోతున్నాయి. చైత్రశుద్ధ పంచమి తిరుమలకి గుర్తుందో లేదో? ఈ తిథులూ, ఈ విధులూ అర్థంకాని ప్రపంచంలో ఉన్నాడు వాడు. ఎక్కడ ఉన్నా, బిడ్డ సుఖంగా ఉండాలి. భక్తిగా పెరుమాళ్ళకి ఆరాధన జరిపారు. ఆయన మనసంతా ఆ క్షణంలో చిన తిరుమలాచార్యులతో నిండిపోయింది. ఆర్ద్రతతో వరదమ్మ కళ్ళు జలపాతాలయ్యాయి. "నా బిడ్డని నూరేళ్ళు చల్లగా కాపాడు" అని స్వామికి మనస్సులోనే మొక్కుకుంది.

తెలుగు తిథిని దాటి తిరుమల పుట్టినరోజు రావడానికి ఇంకా పన్నెండు రోజులుంది. ఇప్పుడు అమెరికాలో రాత్రి పదిగంటలయింది. అప్పటికి ఆరో పెగ్గు టీచర్స్ తాగి అవుట్ అయిన తిరుమలని పాడ్, మరో ఇద్దరు మిత్రులు వేళాకోళం చేస్తూ కారు వెనక సీట్లోకి మోసుకొచ్చి పడుకోబెట్టారు.

వరదమ్మ ప్రార్థించిన దేవుడు ప్రస్తుతం తిరుమలని చల్లగానే చూస్తున్నాడు. డిట్రాయిట్ చల్లగాలి జోకొడుతోంది.

17

చాలా సంవత్సరాలుగా అలవాటులేని చాలా పనులు సుభద్రాచార్యులవారు స్వయంగానే చేసుకోవడానికి అలవాటు పడ్డారు ఇప్పుడిప్పుడు.

సంప్రదాయం కాలాన్ని, అవసరాన్ని పురస్కరించుకుని ఒక జాతి తరతరాలుగా అనుసరిస్తున్న అలవాట్ల సమీకరణ వాటిని భగవంతుడితో ముడిపెట్టింది. తులసి, పుదీనా ఈ రెండు ఆకులకీ యాంటీ సెప్టిక్ లక్షణాలున్నాయి. ఆ కారణం చేతనే వాటి ఉనికి శ్రేష్ఠం, ఉపయోగకరం. తులసికి దేవతారూపాన్నిచ్చి ఇంటి పెరట్లో నిలుపుకుంది. హిందూమతం. దాన్ని రుచికరమయిన పలావ్ దాకా తీసుకెళ్ళి కడుపు నింపుకుంది ఇస్లాం. రోజూ చెరువులో స్నానం చేసి సూర్యభగవానునికి అర్ఘ్యం ఇచ్చే సనాతనుడు టొరెంటోలో ఆ పని చెయ్యబోతే ఆసుపత్రి పాలవుతాడు. పిట్స్‌బర్గ్‌లో వేంకటేశ్వరస్వామి కోవెలలో పురోహితుడు ఉన్ని స్వెట్టరు, మేజోళ్ళు తొడుక్కునే స్వామివారికి మంత్రపుష్పం చదువుతాడు. వేంకటేశ్వరస్వామి అందుకు ఆక్షేపణ పలకడనుకోవాలి. మతం చేత నిర్దిష్టమైన లక్ష్యాన్ని అర్థం చేసుకోని మౌఢ్యమే ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లో బుద్ధుని అపూర్వ కళావైభవాన్ని నాశనం చేసినా, అయోధ్యలో బాబ్రీ మసీదుని కూలదోసినా.

జీవితానికి అవసరమయిన మార్పునే క్రమంగా మతం తన చట్రంలో అందంగా అమరుస్తుంది. లేదా, ఆ నాటి ఋషులు అందంగా తీర్చిదిద్దారు. ఎంత మానవహితాన్ని, సమాజశ్రేయస్సునీ దృష్టిలో ఉంచుకోకపోతే అలనాటి రామానుజులు వేంకటేశ్వరస్వామికి పత్రి పూజని నిర్దేశిస్తారు? ప్రవక్త లక్ష్యం - ఆయన రామానుజులయినా, క్రీస్తు అయినా, మహమ్మదు అయినా సమాజ హితమే.

ఇంత చెప్పడానికి కారణం మార్పుని తిరుమల హేతుబద్ధంగా అంగీకరించినంత సులువుగా, సుభద్రాచార్యులు అంగీకరించలేకపోయారు. అయితే క్రమశః అంగీకరించక తప్పలేదు. అదీ, జీవితం నేర్పే క్రూరమైన పాఠం.

పట్నంలో కొన్ని తప్పనిసరయిన పనులున్నాయి. పొద్దున్నే కొత్త రోడ్డు దగ్గర పాలబూత్‌కి పోయి పాలు తెచ్చుకోవాలి. తెల్లవారు ఝామున లేవడం ఆచార్యులవారికి కష్టంకాదు. ఇక్కడ గోస్తనీ నది లేదు, కుంతీమాధవస్వామి లేడు. జీవిక సాగడానికి కొన్ని అవసరాలున్నాయి. ఉదయం చలి ముఖ్యంగా విశాఖపట్నంలో చలి తట్టుకోలేనంత దుర్భరంకాదు. అయినా పట్నంలో ఉత్తరీయం చాలదని వెంకటాచెలం మరీమరీ పోరి ఆచార్యులవారి చేత రెండు ఫ్లానల్ చొక్కాలు కొనిపించాడు. ఆకుపచ్చ ఫ్లానల్ చొక్కా వేసుకుని తలకి ఉత్తరీయం చుట్టుకుని అందరికన్నా ముందే క్యూలో నిలబడేవారు ఆచార్యులవారు.

వరదమ్మ వయస్సుకంటే త్వరగా ముసిలిదయిపోయింది. ఇదివరకు ఆచార్యులవారిని లేపి, నదికి పంపించగలిగేది. ఇప్పుడు పాలపాకెట్‌తో ఇంటికి వచ్చి నెమ్మదిగా భర్త కుంపటి రాజేసే సమయానికి వరదమ్మ నాలిక కొరుక్కుంటూ లేచేది. అప్పటికి సుభద్రాచార్యులవారు స్నానం ముగించుకుని స్వామి నివేదనకి తానే స్వయంగా వంట ప్రారంభించేవారు. అప్పుడు హడావుడిగా స్నానం ముగించుకుని తడి జుట్టుని ముడివేసుకుని భర్త చేతిలో గరిటెని అందుకునేది.

వృద్ధాప్యంలో దాంపత్యం స్నేహంలాంటిది. ఒకే కారణానికి ఒంటరయిన ఇద్దరి సఖ్యత ఆ జీవనం. ఎంతో కొంతగా ఆండాళ్ళు తల్లికి తోడయ్యేది. అమ్మాయిని సి.బి.ఎం హైస్కూలులో చేర్పించారు ఆచార్యులవారు.

పట్నం జీవితం కొత్త అలవాట్లనీ, కొత్త బాధ్యతల్నీ కొత్త పనుల్నీ నెత్తిన వేసింది.

పద్మనాభంలో పెరట్లో పొట్లపాదూ, ఇంటిముందు వంగమొక్కలూ వంటివి ఓ కాపు కాసేవి. అప్పుడప్పుడూ భక్తులు వస్తూవస్తూ గుమ్మడికాయనో, ఆనపకాయనో ఇంటిదగ్గర ఇచ్చిపోయేవారు. వారానికి ఒకసారి బుల్లిరాజుగారి తోటనుంచి బుట్టెడు కూరగాయలు వచ్చేవి. కాగా, స్వామివారి నివేదనే ఆచార్యులవారికి చాలు. పల్లెటూరి జీవితంలో ఎక్కువ తికమలు లేవు. ఇప్పటికీ సరళిలో చిన్న మార్పు ఉన్నా, పల్లె జీవితం సరళంగా సాగిపోతూనే ఉంది.

విశాఖపట్నంలో కిరసనాయిలుకి రేషన్ కార్డు కావాలి, రేషన్ కార్డుకి కొన్ని వివరాలు కావాలి. రేషన్ తెచ్చుకోవడానికి తైనాతీగా మనిషి కావాలి,. మధ్యాహ్నం పదకొండు పన్నెండుగంటలదాకా క్యూలో సుభద్రాచార్యులుగారు నిలబడిన సందర్భాలు కోకొల్లలున్నాయి. ఆ సందర్భాల్లో ఎండల్లో నెత్తిన ఉత్తరీయం వేసుకుని కాలి చెప్పులు లేకుండా నిలబడిన సుభద్రాచార్యులవారిని అక్కడ క్యూలో నిలబడిన వారెవ్వరూ గుర్తుపట్టేవారు కాదు. ఇది పట్నం జగన్నాథస్వామి ఆలయంలో రామాయణం వరకూ రాని జీవితాలు చాలా ఉన్నాయి. ఇలాంటప్పుడు న్యాయంగా రెండు కలిసి రావాలి. ఒకటి: ఇలాంటి పనులు చేసే పిల్లలు. రెండు: ఇలాంటి పనులు చేయించుకోగలిగే ఆదాయం. వరదమ్మ బొత్తిగా లోకజ్ఞానం తెలీని మనిషి. ఇంటిని సాకడానికే ఆమె సమయం సరిపోతున్నది. కనుక ఆచార్యులవారి జీవితం ప్రస్తుతం పాలడిపో, కూరలమార్కెట్టు, రేషన్ దుకాణం, పచారీ దుకాణం, కిరాణా దుకాణం, అన్నీ గడిచాక జగన్నాథస్వామి ఆలయం మధ్య గడుస్తున్నది.

సి.బి.ఎం హైస్కూలులో దైవాధీనం మాస్టారుగారు బైబిలు పాఠం చెప్తుంటే ఆండాళ్ళు కంగారు పడింది. ఆ స్కూలులో చదువు మాన్పించే స్థితికి వచ్చారు ఆచార్యులవారు. ఇలాంటి సమయాల్లో సలహా సంప్రదింపులు వెంకటాచెలంతోనే. విషయం తెలిసిన వెంకటాచెలం నవ్వుకున్నాడు. ఆ రోజుల్లో విశాఖపట్నంలో హైస్కూళ్ళు రెండో మూడో. అటు ఎం.జి.ఎం ఇంకా మీదికి పోతే సెయింట్ ఆంథోనీ స్కూలు అప్పుడప్పుడే ప్రారంభమయింది. పైగా, పేరుకి కెనేడియన్ బాప్టిస్టు మిషన్ స్కూలయినా మతం ప్రమేయం పెద్దగా వత్తిడి చెయ్యకుండా అక్కడ టీచర్లందరూ దాదాపు బ్రాహ్మణులు. తెన్నేటి రామ్మూర్తిగారు, కర్రి సూర్యనారాయణగారుణ వేదుల సుబ్బారావుగారు ఇలాగ. ఉన్న ఆ కొద్దిమంది క్రైస్తవ టీచర్లూ చాలా చక్కని ఉపాధ్యాయులు. పట్నంలో పట్నం అలవాట్లను పాటించినట్టే, స్కూల్లో యాజమాన్యం రూల్సుని పాటించాలి. తప్పులేదు. తప్పేదీ లేదు. మొదట ఈ విషయానికి ఆండాళ్ళుని ఒప్పించారు. అసలు ఇలాంటి విషయాల్ని తండ్రిదాకా తీసుకురానక్కరలేదని మందలించాడు. పైగా, మరో మతాన్ని గురించి తెలుసుకోవడం పాపం కాదు. అవగాహన ఒక విధంగా విశాల దృక్పథాన్ని ఏర్పరుస్తుంది. ఇంటికి తీసుకువెళ్ళి తన భార్య జయవాణిని చూపించాడు. ఆమెతో తను కూడా చర్చికి ఎలా వెళ్ళేదీ వివరించాడు.

"కాలం మారుతోంది. మన విలువల్ని, మరో మతం నేర్పే విషయాల్ని గుడ్డిగా త్రోసిపుచ్చడం కాదు. అక్కరలేనివి, ఛాందసంగా మన నెత్తిన రుద్దినవి మన మతంలోనూ ఉన్నాయి. చదువు విచక్షణని నేర్పుతుంది. నువ్వు స్కూలుకి వెళ్ళేది అందుకోసం. క్రైస్తవ మతం ప్రపంచంలో మూడొంతులు మానవాళి నమ్ముకున్న మతం. దాన్ని చూసి భయపడక్కరలేదు. చర్చిలో ప్రార్థన చేసినంత మాత్రాన మనం చెడిపోతామని అనుకోనక్కరలేదు" ఆండాళ్ళుకి కాస్త ఉపశమనం కలిగింది.

అనుదినం తెల్లారి లేస్తే ఇంట్లో తిరుప్పల్లాండు, తిరువాయ్ మొళి వింటూ పెరిగిన అమ్మాయి స్కూల్లో బైబిలు నేర్చుకుంటోంది. దైవాధీనం మేస్టారుగారు రోజూ ఉదయం ప్రార్థన చెయ్యగా అందరితో కలిసి "ఏసు హల్లెలూయ, హోసన్న రాజు గెల్చి లేచి వచ్చెన్" పాడుతోంది. ఆ రోజుల్లో అంతగా మత దూషణ లేదు. దానికి అవసరమూ లేదు. కాగా చక్కటి క్రమశిక్షణకీ, దీటయిన చదువుకీ పెట్టింది పేరుగా నడిచిన స్కూలు, నడిపిన ఉపాధ్యాయులు ఆనాటివారు.

పదిహేనురోజుల కొకసారి తిరుమల దగ్గర్నుంచి ఉత్తరం వచ్చేది. అది ఆ ఇంట్లో పండగ. ఎంత లేదన్నా ఆరేడు పేజీల ఉత్తరం రాసేవాడు. సుభద్రాచార్యులవారు, వరదమ్మ వింటూండగా అన్నయ్య ఉత్తరాన్ని కేవలం పారాయణ చేసేది ఆండాళ్ళు. ఆ సమయాల్లో

తండ్రి రహస్యంగా కళ్ళజోడుక్రింద నీటి తెరల్ని తుడుచుకోవడం ఆమె దృష్టిని దాటిపోయేది కాదు. వరదమ్మ అయితే బేల. ఆమె కళ్ళు ఆమె చెప్పిన మాటలు వినేవి కావు. ఆమె చెప్పేది కాదు. చెల్లిలికి విధిగా ఏవో బహుమతులు పంపేవాడు. తొలిరోజుల్లోనే రిస్టువాచ్ పంపాడు. పల్చటి నైట్‌గౌన్ పంపాడు. కానీ దాన్ని వేసుకునే ధైర్యం లేకపోయింది ఆండాళ్ళుకి. అందరూ పడుకున్నాక ఒకటి రెండుసార్లు ఆ గౌను వేసుకుని గదిలో అటూ ఇటూ తచ్చాడింది. అమెరికా వెళ్ళిన తొలిరోజుల్లోనే తిరుమల, పాడ్ కలిసి నయాగరా దగ్గర తీయించుకున్న ఫొటోలూ, సియర్స్ టవర్ ముందు తీసిన ఫొటోలూ పంపాడు. ఆ రోజుల్లో పాడ్ ఎంత ఇబ్బందిగా చీర కట్టుకున్నదీ, ఎంత అయిష్టంగా నిలబడ్డదీ అర్థమయింది ఒక్కరికే - ఆండాళ్ళుకి.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments

ఈ నవల గురించి కిరణ్‌ప్రభ టాక్ షో వినడానికి ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి.